

Verslag van het ringstation „Harderwijk” over 1937 en 1938

(15e Publicatie van de „Club van Zuiderzeewaarnemers”)

(met 3 tekstfiguren)

DOOR

A. A. TJITTES.

Inleiding: Toen ik in 1935 te Harderwijk ging wonen en al spoedig met de vogelvangers in aanraking kwam, ontstond het plan om van de gelegenheid, die hier geboden werd om vogels op den trek te ringen, gebruik te maken. In het voorjaar van 1937 nam dit plan vaste vormen aan, toen een geschikte vinker gevonden werd, bereid om te helpen. Het Vogeltrekstation „Texel”, dat in hetzelfde jaar banen op Texel en te Monster opende, en veel belangstelling voor mijn plannen had, bood op velerlei wijze steun en zoo was de oprichting van het station verzekerd. Het is te beschouwen als een deel van het Vogeltrekstation „Texel”, dat de resultaten ook in haar algemeen verslag zal verwerken. Daar de uitkomsten van het ringonderzoek te Harderwijk een bijdrage geven voor de studie van den vogeltrek langs 't IJsselmeer, worden zij ook in de „Publicaties” van de „Club van Zuiderzeewaarnemers” opgenomen.

Wanneer door het droogmaken van den Zuidoost-polder de verhouding tusschen water en land in het IJsselmeer zich aanmerkelijk zal wijzigen, zal dit zeer waarschijnlijk op den trek te Harderwijk van invloed zijn. Als het ringstation kan blijven werken, is het ons voornemen, jaarlijks hier een kort verslag te plaatsen.

Ligging en inrichting: De vinkenbaan bevindt zich ten Z.W. van Harderwijk, ongeveer 300 m van de stad en 100 m van de kust verwijderd op weidegrond, daartoe door Mr Neeb welwillend ter beschikking gesteld (zie fig. 1). De omgeving wordt gevormd door vlakke weiden. Houtgewas komt slechts voor in den vorm van een enkele elzenhaag of een alleen staande populier (zie fig. 2). De baan kan niet bogen op het comfort van een vinkenbaan in de duinstreek. In plaats van een huisje heeft men een zoogenaamde „hut”, een rechthoekige ruimte, 2 bij 1 m, omgeven door in den grond gestoken twijgen van brem, liguster, enz. 1 m hoog, waarachter de vanger neerhurkt als de vogels overkomen (zie fig. 3). Voor deze hut zijn de drie banen opgesteld, respectievelijk voor spreuwen, vinken en kneuen. De vinkenbaan is met zwarte aarde bestrooid, terwijl er een rij distels en lage takjes is neergezet. De gekooide lokvogels staan om de banen geschaard, terwijl de lokvogels op elke baan door middel van een „broek” aan een lijn zijn bevestigd, de zoogenaamde roerlijn. Vroeger werden deze roervogels gestaart, d.w.z. aan den staart vastgebonden. De staartpennen werden eerst dieper in 't lichaam gedrukt. Zoo'n gestaarte vogel reageerde sneller bij 't „roeren” dan een gebroekte, maar bezweek meestal veel eerder. Door strenge controle van de politie behoort het wreede „staarten” nu gelukkig tot het verleden.

Een voordeel van een „hut” boven een huisje is, dat zij makkelijk verplaatsbaar is. Komen er koeien in de weide, dan wordt de baan naar een aangrenzende weide verplaatst; trekken de vogels dicht langs den IJsselmeeroever, dan is de baan daar ook spoedig aanwezig. Bovendien heeft men in een „hut” een onbeperkt uitzicht naar alle kanten, dat bij de vangst van roofvogels vooral van belang kan zijn.

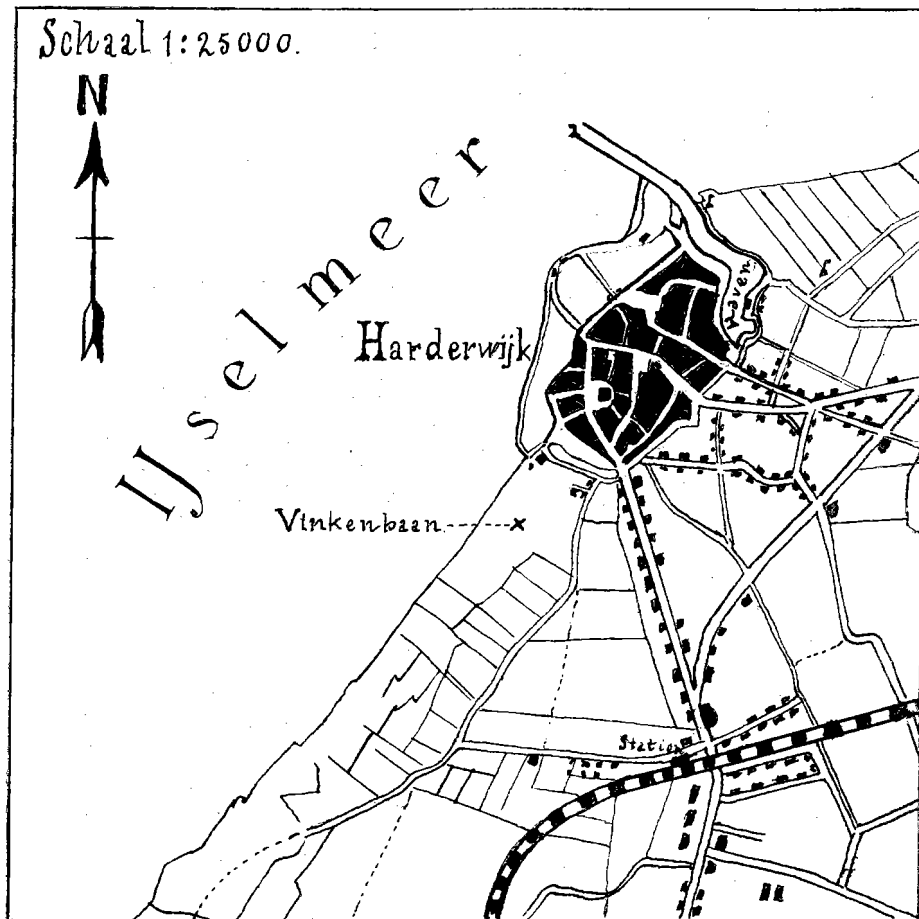

Fig. 1.

1937: Door de beperkte financiën, moeilijkheden met vangvergunningen en het feit, dat de gezindheid der bevolking geen vangst op Zondag toelaat, kon niet continu gevangen worden. Dank zij de hulp van de heeren Dr W. H. van Dobben, Dr H. N. Kluijver, Ruiter en Heinekamp, kon in 1937 van 17 September tot 16 October worden gewerkt; daarna slechts 2 dagen per week. Van half September tot midden

October was de wind meestal N.O., wat een geringen trek gaf. Geen wonder, dat het aantal geringde vogels beneden de verwachting bleef. 1938: De omstandigheden waren in 1938 gunstiger. Evenals het vorige jaar was de trek in September miniem, waarom pas in October met vangen begonnen werd. Door de gewaardeerde medewerking van de heeren M ö r - z e r - B r u i n s en R u i t e r was het nu mogelijk van 4 October tot 15 De-

Fig. 2. Landschap ten Z.W. van Harderwijk
(blik naar 't Noorden).

Fig. 3. De „hut” (blik naar 't Noorden).

cember te vangen. De wind woei dezen herfst meestal uit Z.W.-richting en de trek was op vele dagen dan ook goed. Doordat onze vinker van 17 October tot 2 November voor den handel ving, kon er gedurende dien tijd voor het ringen alleen met het spreekwennet gewerkt worden, terwijl van de gevangen vinkachtigen de ♀♀ werden geringd, behalve de ♀♀ putters, daar deze ook voor den handel waarde hadden. Zoo is het aantal geringde ♂ vinken kleiner geworden dan het aantal geringde ♀ vinken. Zooals uit de lijst van 1937 reeds blijkt, trekken er veel meer ♂ vinken dan ♀ vinken door.

Aan 't slot van deze inleiding past mij nog een woord van hartelijken dank aan onzen ijverigen vinker, den heer C. D. van der Pitte en verder aan allen, die mij bij het moeilijke begin met raad en daad ter zijde stonden.

1937.

GERINGD:

soort:	♂	♀	Totaal:
<i>Accipiter nisus</i> — Sperwer.			1
<i>Falco subbuteo</i> — Boomvalk.			1
<i>Falco tinnunculus</i> — Torenvalk.			2
<i>Hirundo rustica</i> — Boerenwaluw.			28
<i>Delichon urbica</i> — Huiswaluw.			1
<i>Turdus pilaris</i> — Kramsvogel.			1
<i>Oenanthe oenanthe</i> — Tapuit.			2
<i>Saxicola rubetra</i> — Paapje.			1
<i>Alauda arvensis</i> — Veldleeuwerik.			5
<i>Anthus pratensis</i> — Graspieper.			17
<i>Motacilla alba</i> — Witte kwikstaart.			1
<i>Sturnus vulgaris</i> — Spreeuw.			269
<i>Fringilla coelebs</i> — Vink.	144	77	221
<i>Fringilla montifringilla</i> — Keep.	7	6	13
<i>Carduelis carduelis</i> — Putter.	8	3	11
<i>Carduelis spinus</i> — Sijsje.	1	3	4
<i>Carduelis flavirostris</i> — Frater.	7	3	10
<i>Carduelis flammea cabaret</i> — Klein barmsijsje.			1
<i>Carduelis cannabina</i> — Kneutje.	10	10	20
<i>Chloris chloris</i> — Groenling.	19	11	30
<i>Emebriza citrinella</i> — Geelgors.	5	1	6
<i>Emberiza schoeniclus</i> — Rietgors.			6
<i>Plectrophenax nivalis</i> — Sneeuwgor.			3
	Totaal		654

V a n g d a t a : Gevangen werd gedurende 34 dagen, nl. in September op: 17, 18, 20, 21, 22, 23, 25, 27, 28, 29, 30; in October op: 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 20, 23, 27, 30 en in November op: 3, 6, 13, 17, 24, 27.

1937.

TERUGMELDINGEN:

soort:	geringd:	aangetroffen:
<i>Sturnus vulgaris</i> — Spreeuw.	20— 9	24-10-37, Bottelaere bij Gent (België).
” ” ”	5—10	2-5-38, Harderwijk.
” ” ”	5—10	15-11-37, Whitelands-Farms, Hatfield, Peveral, Essex (Engeland).
” ” ”	11—10	begin 1-38, Ightham bij Sevenoaks, Kent (Engeland).
” ” ”	3—11	22-12-38, Bolton-House Farm, Chalfout St.-Giles, Bucks (Engeland).
” ” ”	17—11	15-5-38, Ost Dievenor, Kreis Kammin, Pommern.
<i>Fringilla coelebs</i> — Vink.	27—10	10-12-37, Lottinghem bij Boulogne, Dep. Pas-de-Calais (Frankrijk).
<i>Carduelis carduelis</i> — Putter.	9—10	20-10-37, Reembeke, West-Vlaanderen.
” ” ”	20—10	27-10-37, Harderwijk.
<i>Carduelis spinus</i> — Sijsje.	29— 9	begin 10-37, Warchin bij Tournai (België).

1938.

GERINGD:

soort:	♂	♀	Totaal:
<i>Accipiter nisus</i> — Sperwer.			13
<i>Falco tinnunculus</i> — Torenvalk.			3
<i>Turdus musicus</i> — Koperwiek.			2
<i>Alauda arvensis</i> — Veldleeuwerik.			5
<i>Anthus pratensis</i> — Graspieper.			10
<i>Lanius excubitor</i> — Klapekster.			1
<i>Sturnus vulgaris</i> — Spreeuw.	351	282	633
<i>Fringilla coelebs</i> — Vink.	298	360	658
<i>Fringilla montifringilla</i> — Keep.	29	26	55
<i>Carduelis carduelis</i> — Putter.	12	4	16
<i>Carduelis flavirostris</i> — Frater.	8	6	14
<i>Carduelis cannabina</i> — Kneutje.	7	7	14
<i>Passer montanus</i> — Ringmusch.			3
<i>Chloris chloris</i> — Groenling.	30	25	55
<i>Emberiza calandra</i> — Grauwe gors.			1
<i>Emberiza citrinella</i> — Geelgors.	1	4	5
<i>Emberiza schoeniclus</i> — Rietgors.			1
Totaal			1489

V a n g d a t a: Gevangen werd gedurende 44 dagen, nl. in October op: 4, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 22, 25, 26, 31; in November op: 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 16, 17, 18, 21, 22, 24, 25, 29, 30 en in December op: 1, 2, 7, 10, 12, 13, 14, 15.

1938.

TERUGMELDINGEN:

soort:	geringd:	aangetroffen:
<i>Accipiter nisus</i> — Sperwer.	24—10	25-10-38, Harderwijk.
„ „ „	31—10	31-12-38, Newbliss, Co. Monaghan (Ierland).
<i>Sturnus vulgaris</i> — Spreeuw.	21—11	27-12-38, Wilhelminadorp (Z.).
„ „ „	22—11	27-12-38, Voorburg (Z.H.).
„ „ „	24—11	24-12-38, Landrecies, Dep. Nord, (Frankrijk).
„ „ „	30—11	29-12-'38 's-Gravenzande (Z.H.).
„ „ „	13—12	13-1-39, Gorinchem (Z.H.).
„ „ „	14—12	± 24-12-38, Kruiningen (Z.).
<i>Fringilla coelebs</i> — Vink.	3—11	22-12-38, Melissant (Z.).
„ „ „	8—11	20-11-38, Putten (G.).
<i>Carduelis carduelis</i> — Putter	10—10	6-11-38, Weelde, 48 km N.O. van Antwerpen.
<i>Carduelis cannabina</i> — Kneutje.	10—10	in 11-38, St. Nikolaas (België).
„ „ „	17—10	23-10-38, Braesschaet (België).

Opmerkingen: Op 18 October werd een spreeuw met een Helgoland-ring gevangen, geringd 31-5-38, Hilbeck, Kreisland Hadeln, Nieder-Elbe, Hannover.

Op 1 November werd een ♂ vink gevangen, geringd te Monster op 18-10-37.

Op 30 November werd een spreeuw met een Helgoland-ring gevangen, waarvan nog geen bericht is ontvangen.

Harderwijk, Februari 1939.

De britsche putter, *Carduelis c. britannica* (Hart.), een nieuwe vorm voor de nederlandse Avifauna

DOOR

Dr J. C. KOCH.

Op 30 April 1936 werd aan het Ringstation Wassenaar met ring B 18709 een putter geringd, die op 27 Mei 1936 te Aylmerton bij Cromer, Norfolk, Engeland dood gevonden werd (4). Deze putter met een nederlandschen ring werd in Engeland het voorwerp van een nauwkeurig onderzoek. Witherby en Leach, aan wie de vogel was toegezonden, uitten zich hieromtrent als volgt (11):

„This bird which was kindly sent to us by Mr Garnett, was found dead on a road near Cromer. It was in a very damaged condition and the plumage very worn, but sufficiently intact to determine that the bird belonged to the British race. It seems probable therefore that when ringed it was on its way back to its natural place. It is the first case of a ringed Goldfinch being reported as having travelled over-sea.”